

Budapest szépítése.

Irta: Pekár Gyula.

Az ideai Szent István-hét idegenforgalmának mértani arányban fejlődő statisztikája ismét és századszor is imperatíve igazolja, hogy hazánk érdekessé válik s főként fővárosunk szépítése legelső-rangú nemzeti érdekünk. Éppen ezért nekünk a magunk részéről is mindent el kell követnünk, hogy ne csak az anyagi kényelem, közlekedés, fürdőszobás készség, stb. szempontjából panaszkodjunk, hanem arra is gondunknak kell lenni, hogy a szervezett vezetők történeti, közjogi (a Szent Korona!), építészeti, festészeti, szobrászati, zenei felvilágosításai, népművészeti magyarázatai, s modern ipari, technikai adatai a rólunk táplált jó véleményt a magyar igazság jegyében lényegesen tovább fejlesszék.

Ennek a döntő fontosságú továbbfejlesztésnek az anyagi, kényelmi alapja már megvan, idetűlő idegeneink külső szeme szabad gyönyörrel élvezheti a külső láthatókat, de most már itt az ideje annak, hogy a benső szeme gyönyörködtetéséről is szervezettebb eljárással gondoskodjunk. Elvégre ne feledjük el, a Vár, Buda, Visegrád, a Mátra, a Bakony, a Mecsek hegyvidéke nemcsak tájként szép, hanem százszorta szebbé, színesebbé avatja e tájakat ama világtörténeti emlékek aureolája, melyek ezt a mi Ázsia és Európa közé ékelt magyar glóbuszunkat a világtörténet legérdekesebb, legdrámaibb területévé avatják. A Duna jobbpartja végesvéig Pannonia római erődeinek romjaitól népes, itt harcolt a sok császár közt a legfeneklebb imperátor, Marcus Aurelius, valahol Győr táján írta e koronás bölcselő az antik világ egyik legszebb remekét: „Elmélkedéseit.“ A magyar idegenforgalom vezetőinek tudniok kell erről, de arról is, hogy hazánknak e „világkapuján“ erre viharzottak tova Róma felé a népvándorlás minden góthjai, vandáljai, szlávjai, szarmatái, amíg csak világbiro Attila ősiünk meg nem állította s a maga hétszáz ezernyi seregébe be nem kebelezte őket. Ne csak Mezőkövesdre, Bugacra vigyék el a magyar ciceronék az idegeneket, hanem a szentesi hun sírokkal együtt mutassák meg nekik azt a jászberényi „Kerekudvar“-t, vagyis inkább „Kerkudvar“-halmot is, ahol Attilának főszállásvárosa állhatott.

Kedves cicerone barátaim, ezekről is beszéljétek ti azoknak az idegeneknek, kik közül annyi angol, francia, amerikai professzor tudakozódik nálam Attila felől. Mondjátok el nekik, hogy nagy Istenostora ősiünket, a hagyomány szerint, ide a Duna-Tisza-köz egyik folyamágába temették . . . hisz ezért javasolja a Turáni Társaság már évek óta a kormánynak s a fővárosnak, hogy az Újpestet Óbudával összekötendő leendő hidnak a neve Attila-híd legyen, mely elé a Margitsziget északi csucsának a táján vízben álló s éjjente világító lovas szoborkolosszus hirdesse Attila dicsőségét a Pestre érkező bécsi hajóknak. Igaz, nemes és szép ötlet, mely ismét fővárosunk szépítését és érdekességét szolgálhatná . . . De mást is mondjatok el ti még az idegeneknek, azt, hogy szemben ellenségeink történethamisításával Arpád nem csak úgy találmra került ide erre a magyar földre, hanem mint Attilának családja szerinti utóda jött Pannoniába, nagy hun ősenek a honát nem is elfoglalni, hanem visszafoglalni. Erre pannon földön száguldtak Keletre Nyugat keresztesei, kik európai közakarral legendás Szent László királyunkat választották meg koronás vezérükké. Szóljak-e III. Béláról, Mátyásról, kiknek korában Buda vára volt az európai kulturélet legragyogóbb központja? Hát császárkoronás Zsigmond királyunk? Őt semmiképp se felejtsetek el, cicerone barátaim, mert Zsigmond volt az az első koronás európai fő, aki Visegrádi várába — minden más fejedelmet megelőzve! — tanácskozássra hívta össze a nemzeteket, hogy Nemzetek Társaságává tömörítse őket. Igen, Visegrádon történt ez s magyar volt a tanácskozási nyelv . . . aminthogy később ugyancsak Visegrádról küldte el Mátyás királyunk XI. Lajos francia királynak az ő — szintén első! — népszövetségi tervezetét! Igen, a Nemzetek Társaságának, a Népszövetségnek uttörő első eszméi is a „barbárnak“ bélyegzett magyar földről szálltak Nyugat felé! Nem győzöm eléggé hangsúlyozni, mily aktuálisan fontos mindez most a genfi intézményre esküvő idegenek előtt. Ez idegenek magyar vezetőinek módot kell találniok arra, hogy nemcsak a történeti tényeket, hanem főként a Szent Korona csudás misztériumát s az Aranybulla világtörténeti jelentőségét kiemeljék a csak hét évvel korábbi (1215.) angol Magna Charta mellett.

Pár gyakorlati javaslatom lenne a vidéket s a fővárost illetőleg, melyek alkalmasak lehetnének az idejövő idegenek érdeklődésének a felkeltésére. A Dunántultra gondolva alkalmasnak találnám, ha természetesen és csekély restaurálási költséggel napvilágra emelnék ki a dunamenti római castrumokat; — okom van rá mondani: nagyon érdekelné ez olasz barátainkat, aminthogy érdekelné őket egy dunántuli népvándorlási muzeum is, mely főként az itt időzött longobardok s a Balaton mellékén uralkodott keleti góthak emlékeit tárná fel.

Szépítési és idegenforgalmi fontosságú javaslatom mégis magának Budapestnek szól. Nem

képtelen közöny és nembánomság-e az a tény, hogy mi, az alkotmányosság s a kontinentális parlamentarizmus legrégebb, legbüszkébb nemzete mind e mai napig nem találtunk módot és alkalmat arra, hogy a magyar országgyűlések százados rákosi színterét valamiképp kiemeljük az össze-visszaépítettség meglehetősen halmazból, s minden feledés ellenére is kipécézzük s az oknyomozóban meghatározott kisebb-nagyobb térséget szoborművel megjelölve, ezt a teret nemzeti szentéllé avassuk, melynek közjogi és történeti ünnepélyein gyermekek, felnőttek és öregek magukba szívhatják az alkotmányhűség és honszeretet malasztját. Bevallom, elámulok ezen a hallatlan közönyön s a költővel együtt kiáltok fel: „Rákos, Rákos!“ . . . hol is vagy voltaképp? Ez az, amit a jelenlegi össze-visszaépítettség zürzavarában csak történéseink állapíthatnak meg. Tudósainknak így is rá kell találniok. Ismétlem, nem mérföldes térségről van itt szó, hanem egy kerttel keretezett emléktérről, melyet, mint ezeréves parlamentarizmusunk ereklyéjét büszkén mutogathatnánk idegeneinknek, mondván: itt nőtt nagyra a kontinens legrégebb országgyűlése. Ajánlom eszmémet a főváros hazafias vezetőinek figyelmébe. A „magyar országgyűlés rákosi Emléktere“ nemcsak fővárosunkat tenné szebbé, hanem a magyar alkotmány és parlamentarizmus tekintélyét is emelné a külföld előtt!